

ZDRAVOTNÝ STAV LESNÝCH DREVÍN V ROKU 2020

Andrej Kunca

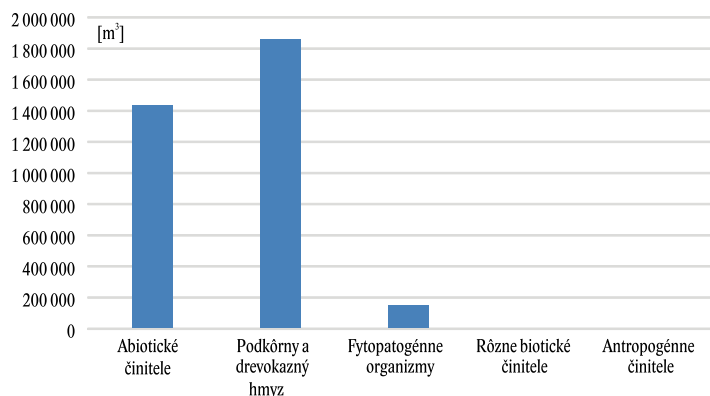
Kunca, A.: Forest health by tree species in Slovakia in 2020. APOL, 2021, vol. 2, no. 2, p. 288–290.

Abstract: Sanitary felling of coniferous trees reached 3.13 mil. m³ (by 1.46 less than in 2019) and broadleaved trees 402 th. m³ (by 160 th. less than in 2019). Norway spruce was the most affected tree species (cut 2.7 mil. m³, that was by 1.5 mil. m³ less than in 2019). European beech was cut due to sanitary reasons up to 217 th. m³ (by 42 th. m³ less than in 2019) and pines 213 th. m³ (by 141 less than in 2019). The rest of tree species were cut in the sanitary felling in the volume of 116 th. m³ (the same level as in 2019).

Key words: Sanitary felling; tree species; Norway spruce; pines; European beech

V roku 2020 boli v náhodnej vykonanej ťažbe spracované ihličnaté dreviny v objeme 3,13 mil. m³ (čo je o 1,46 mil. menej ako v roku 2019), listnaté 402 tis. m³ (čo je o 160 tis. m³ menej ako v roku 2019), spolu 3,53 mil. m³. Najviac poškodenou drevinou bol smrek 2,7 mil. m³ (čo je o 1,5 mil. menej ako v roku 2019), buk lesný 217 tis. m³ (čo je o 42 tis. menej ako v roku 2019) a borovica 213 tis. m³ (čo je o 141 tis. m³ menej ako v roku 2019). Spolu ostatné dreviny boli poškodzované na úrovni 116 tis. m³ (rovnako ako v roku 2019).

Smrek, buk a borovica zaznamenali pokles objemu náhodnej vykonanej ťažby oproti roku 2019, avšak dub bol na úrovni roku 2019 (87 tis. m³) a jedľa dokonca mierny nárast zo 119 tis. m³ v roku 2019 na 121 tis. m³ v roku 2020.

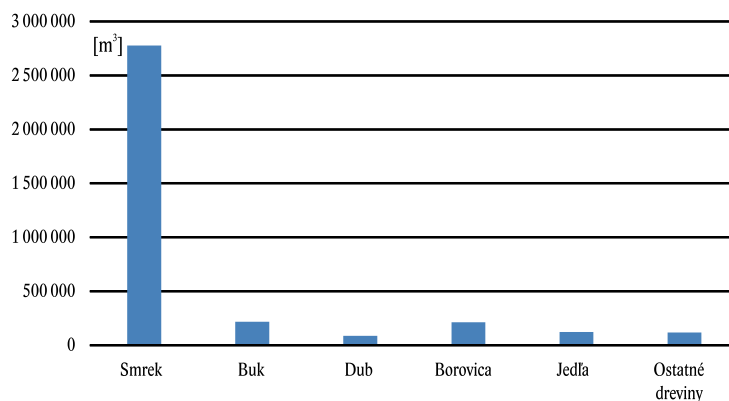
Obrázok 1. Štruktúra náhodnej ťažby všetkých drevín spolu podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov v roku 2020
Figure 1. Sanitary felling by selected major groups of pest agents.

Podiel smreka na NVĽ v roku 2020 bol 78,6 %, buka 6,1 % a borovice 6,0 %. Tieto 3 rody drevín spolu reprezentovali až 90,7 % z NVĽ v roku 2020.

Dlhoročné NVĽ smreka a borovice a následne úprava drevinového zloženia na týchto smrekových kalamitných plochách v neprospech smreka vyústilo aj do toho, že zastúpenie smreka za 20 rokov (2000 – 2019) kleslo z 26,8 % na 22,5 % (o 4,3 %) a u borovice z 10 % na 7 % (o 3 %).

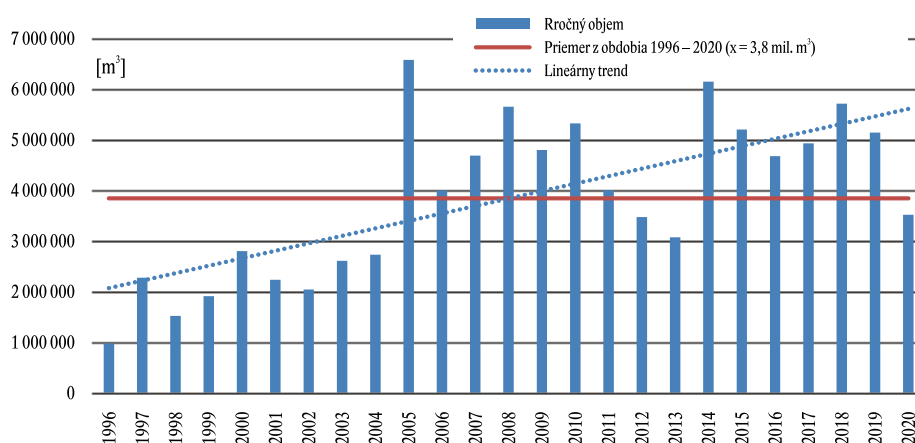
Tabuľka 1. Štruktúra náhodnej ťažby podľa hlavných skupín škodlivých činiteľov v roku 2020**Table 1.** Sanitary felling by selected major groups of pest agents.

Skupiny škodlivých činiteľov	Náhodná vykonaná ťažba, [m ³]
Abiotické činitele	1 451 599
Podkórny a drevokazný hmyz	1 903 282
Patogénne huby	154 544
Rôzne biotické činitele	13 247
Antropogénne činitele	11 347
Spolu	3 534 019

Obrázok 2. Štruktúra náhodnej ťažby podľa vybraných drevín v roku 2020**Figure 2.** Sanitary felling by selected major forest tree genus.

Prognóza vývoja zdravotného stavu lesných drevín

Prognózu vývoja poškodenia drevín škodlivými činiteľmi v značnej miere ovplyvňuje počasie, ktoré však vieme prognózovať na 3 dni, resp. na 10 dní so znižujúcou sa presnosťou. Je však zrejmé, že na výskyt klimatických extrémov, najmä vetra a sucha sú najviac náchylné smrek a borovica. Tieto dreviny sú následne intenzívne napádané aj sekundárnymi škodcami, najmä podkôrnym hmyzom a podpňovkami. Takto to je už posledných 20 rokov, preto aj v roku 2021 a v nasledujúcich pár rokov očakávame pokračovanie trendu odumierania najmä smreka a borovice.

Obrázok 3. Vývoj spracovanej náhodnej ťažby všetkých drevín spolu**Figure 3.** Development of annual sanitary felling by all tree species.

Škody na týchto drevinách by mohli byť znížené, ak by spracovanie poškodených stromov vetrom, alebo suchom bolo včas a dôsledne a neboli tak ponechané ako substrát pre najmä podkôrny druh škodcov. Avšak so zámerom ochrany prírody zvyšovať biodiverzitu (zvyšovaním výmery chránených území), čo taktiež podporujú certifikačné schémy PEFC a FSC (ponechávanie stromov na dožitie, alebo určitého objemu na ha), dochádza k ponechávaniu odumierajúcich stromov v poraste (viac v 5. st.

ochrany prírody, menej v 1. st. ochrany prírody) a týmto vlastne dochádza k presne opačnému kroku, ako presadzujú princípy hygieny porastu. Za týchto okolností nie je možné dosiahnuť zníženie náhodnej ťažby v najbližších rokoch najmä u smreka a borovice. Plochy, na ktorých tieto dreviny boli spracované v NVŤ, sú pri obnove dopĺňané aj inými drevinami, čím sa zvyšuje šanca porast zabezpečiť a výchovnými opatreniami (pri uplatňovaní zdravotného výberu) dosiahnuť ciele pestovania lesa.

Podakovanie

Tento článok vznikol vďaka podpore v rámci Operačného programu Integrovaná infraštruktúra pre projekt: Centrum excelentnosti lesnícko-drevárskeho komplexu LignoSilva; (kód ITMS: 313011S735), spolufinancovaný zo zdrojov Európskeho fondu regionálneho rozvoja.

Adresa:

Ing. Andrej Kunca, PhD.
Národné lesnícke centrum – Lesnícky výskumný ústav Zvolen, Lesnícka ochranná služba,
Lesnícka 11, 969 01 Banská Štiavnica
e-mail: andrej.kunca@nlcsk.org